

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/197155,Wydawnictwo-IPN-poleca.html>
27.02.2026, 21:08

[Nastę
ny](#)

[Powrót](#)

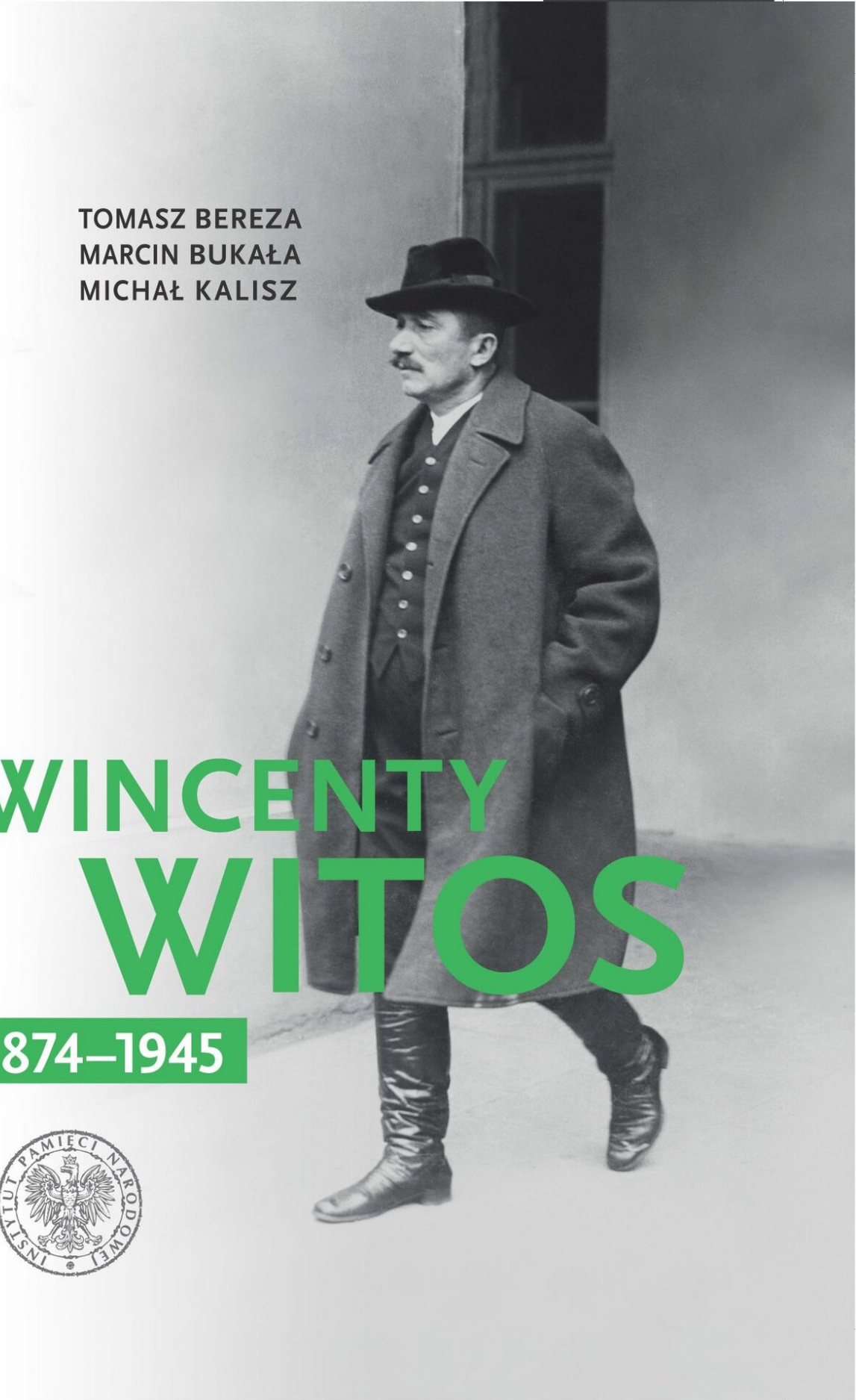
Wydawnictwo IPN poleca

W lutym 2024 r. Wydawnictwo IPN poleca publikacje:

01.02.2024

TOMASZ BEREZA
MARCIN BUKAŁA
MICHAŁ KALISZ

WINCENTY WITOS

1874–1945

[Tomasz Bereza, Marcin Bukała, Michał Kalisz, Wincenty Witos 1874-1945, wydanie II uzupełnione, Rzeszów-Warszawa 2022, 416 s., ISBN 978-83-8229-480-4](#)

Wincenty Witos to jeden z najwybitniejszych polityków w historii Polski. Uzupełniona wersja albumu stanowi jego drugie wydanie. Publikacja ta jest próbą przybliżenia Czytelnikom, zwłaszcza młodym, sylwetki tego wybitnego Polaka oraz kontekstu historycznego, w którym żył.

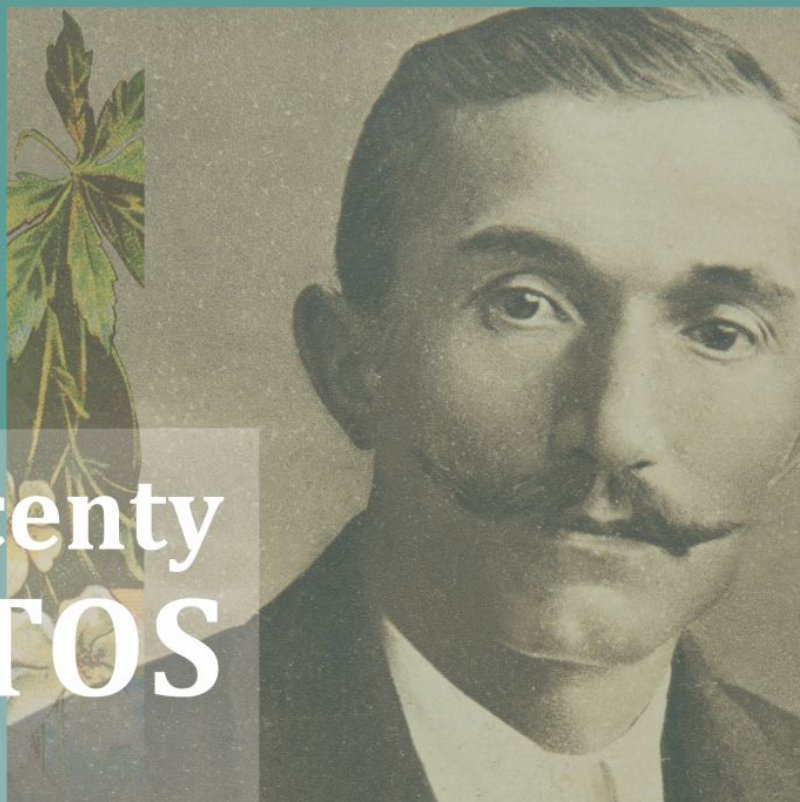
Wincenty Witos urodził się 27 stycznia 1874 r. w Wierzchosławicach k. Tarnowa. Ukończył szkołę elementarną w rodzinnej wsi. Był rolnikiem, działaczem społecznym, samorządowcem, politykiem związanym z ruchem ludowym. Od 1905 r. był radnym Rady Powiatowej w Tarnowie. W latach 1908–1931 pełnił funkcję wójta Wierzchosławic. Od 1908 r. sprawował mandat do Sejmu Krajowego we Lwowie, zaś w latach 1911–1918 posła do Rady Państwa w Wiedniu. Był członkiem władz powiatowych i okręgowych chłopskich organizacji społeczno-gospodarczych. Należał do partii: od 1895 r. – do Stronnictwa Ludowego (od 1903 r. Polskiego Stronnictwa Ludowego), od 1913 r. – do Polskiego Stronnictwa Ludowego-Piast.

Podczas I wojny światowej był zwolennikiem utworzenia niepodległego państwa polskiego, złożonego z ziem wszystkich trzech zaborów. Od października 1918 r. przewodniczył Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie. Od grudnia 1918 r. prezes Polskiego Stronnictwa Ludowego-Piast. W 1919 r. został wybrany do Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie przewodniczył Klubowi Parlamentarnemu Polskiego Stronnictwa Ludowego-Piast. Podczas wojny polsko-bolszewickiej premier rządu Rzeczypospolitej Polskiej (1920–1921). Wybierany do Sejmu na kolejne kadencje. Dwa razy tworzył centroprawicowy rząd (1923, 1926). Należał do przywódców Centrolewu. Po utworzeniu Stronnictwa Ludowego (1931 r.) prezes Rady Naczelnej i Zarządu Okręgowego w Małopolsce. W 1930 r. aresztowany z przyczyn politycznych i uwięziony w Brześciu nad Bugiem. Skazany przez Sąd Okręgowy w Warszawie na półtora roku więzienia. W 1933 r. wyemigrował do Czechosłowacji. Do Polski powrócił w marcu 1939 r.

We wrześniu 1939 r. aresztowany przez Niemców. Odmówił współpracy przy próbach powołania kolaboracyjnego rządu. W 1941 r. powrócił do Wierzchosławic, pozostając do końca okupacji niemieckiej w areszcie domowym. W 1945 r. prezydium Krajowej Rady Narodowej powołało go na stanowisko wiceprezydenta bez jego wiedzy i zgody. Od sierpnia 1945 r. prezes Polskiego Stronnictwa Ludowego, pozostającego w opozycji wobec władz komunistycznych. Zmarł 31 października 1945 r. w Krakowie. Pochowany w kaplicy rodowej na cmentarzu parafialnym w Wierzchosławicach.

Wincenty WITOS

DZIEŁA
WYBRANE

TOM 1

MOJE WSPOMNIENIA

część 1

Do 1918 roku

[Wincenty Witos, Dzieła wybrane t. 1: Moje wspomnienia, cz. 1: Do 1918 roku, IPN, Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Wincentego Witos w Wierchosławicach, Warszawa 2024, 696 s., ISBN 978-83-8229-902-1, seria tomy 1-5: 978-83-8229-907-6](#)

Dzieła wybrane Wincentego Witos pokazują ogromny dorobek pisarski współtwórcy polskiej niepodległości. Na pięciotomową edycję składają się wspomnienia, w tym te spisywane na przymusowej emigracji w Czechosłowacji, publicystyka oraz przemówienia. Mimo dużej dozy subiektywizmu dzieła Witos stanowią cenne źródło historyczne dzięki

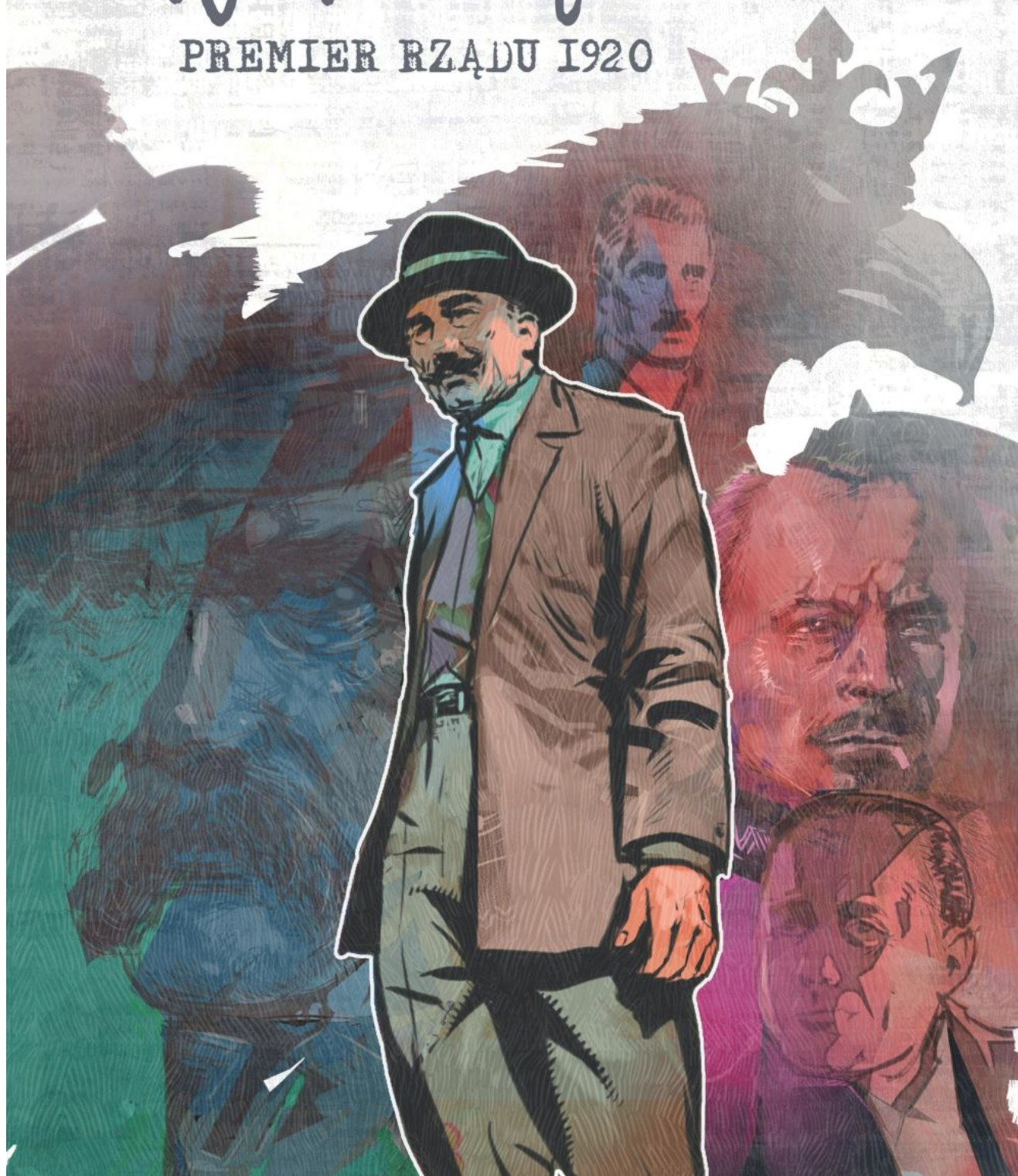
zawartej w nich faktografii.

Tom pierwszy obejmuje okres od dzieciństwa autora do upadku monarchii austro-węgierskiej. Znajdujemy tu barwne opisy wsi rodzinnej i jej kultury, życia codziennego chłopów galicyjskich, ich świadomości społecznej i narodowej. Witos pokazał także swoją działalność społeczno-polityczną w gminie i w powiecie, powstanie i rozwój Stronnictwa Ludowego, udział w pracach Sejmu Krajowego we Lwowie i w austriackiej Radzie Państwa. Przeczytamy o tarcjach i rozłamie w PSL oraz o walkach między poszczególnymi ugrupowaniami politycznymi w Galicji i w Wiedniu. Autor naszkicował przebieg działań wojennych w Galicji, tragedię setek tysięcy jej mieszkańców, wspomniął wrogą postawę rządu austriackiego, a zwłaszcza wojsk austriackich i niemieckich wobec ludności polskiej. Jest mowa także o zrywie niepodległościowym Polaków.

- [Wincenty Witos, Dzieła wybrane t. 2: Moje wspomnienia, cz. 2: Lata 1918-1933](#)
- [Wincenty Witos, Dzieła wybrane t. 3: Moje wspomnienia, cz. 3: Tułaczka po Czechosłowacji](#)
- [Wincenty Witos, Dzieła wybrane t. 4: Publicystyka. Wybór](#)
- [Wincenty Witos, Dzieła wybrane t. 5: Przemówienia. Wybór](#)

Wincenty Witos

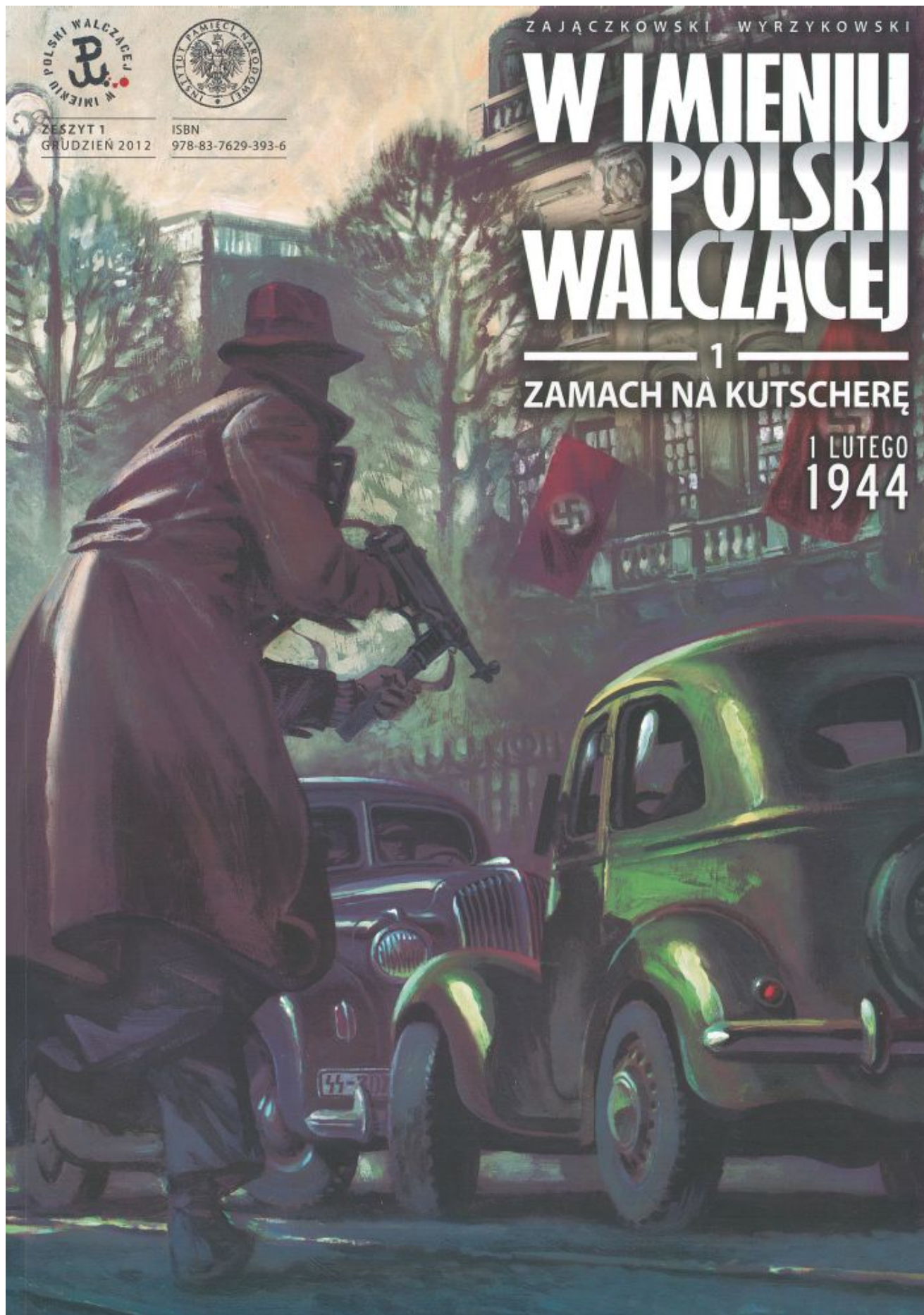
PREMIER RZĄDU 1920

[Wincenty Witos - premier rządu 1920, scenariusz Maciej Jasiński, rysunki Jacek Michalski, wkładka historyczna Janusz Skicki, IPN, Towarzystwo Przyjaciół Muzeum W.](#)

[Witosa w Wierzchosławicach, Warszawa 2022, 64 s., ISBN 978-83-8229-486-6](#)

Komiks opowiada o Wincentym Witosie, premierze rządu polskiego od 24 lipca 1920 do 13 września 1921 roku, a więc w okresie wojny polsko-bolszewickiej i decydującej o jej przebiegu bitwy warszawskiej. Pokazuje barwne postaci czołowych wówczas polityków i wojskowych, a także wydarzenia rozgrywające się nie tylko w gabinetach rządowych czy na sali sejmowej, lecz także na froncie wojny.

[Zamach na Kutschere 1 lutego 1944, scenariusz Sławomir Zajączkowski, rysunki Krzysztof Wyrzykowski, koncepcja serii, wkładka historyczna i konsultacja historyczna Kazimierz](#)

Listopad 1943. W okupowanej Warszawie masowo giną rozstrzeliwani w ulicznych łapankach mieszkańcy. Nie wiadomo kim jest tajemniczy dowódca policji i SS, stojący za rozkazami o masowych egzekucjach. Dowódca Armii Krajowej wydaje rozkaz ustalenia jego personaliów i likwidacji zbrodniarza.

Zadanie to otrzymują: szef wywiadu Kompanii Dyspozycyjnej „Pegaz” Kedywu Komendy Głównej AK „Rayski” (Aleksander Kunicki) oraz młodzież z I plutonu „Pegaza”, dowodzona przez „Lota” (Bronisław Pietraszewicz).

Zapraszamy do lektury pierwszego komiksu z nowej - przygotowanej przez Instytut Pamięci Narodowej - serii „W imieniu Polski Walczącej”, ukazującej najważniejsze akcje bojowe Armii Krajowej z okresu II wojny światowej.

WOJNA OCZAMI NASTOLATKI

WSPOMNIENIA AGATY ZOFII PRABUCKIEJ
Z LAT 1939–1945

[*Wojna oczami nastolatki. Wspomnienia Agaty Zofii Prabuckiej z lat 1939–1945, zebr. i oprac. Anna Prabucka-Firlej, wprowadz. i red. nauk. Jan Hlebowicz, Gdańsk-Warszawa*](#)

[2023, 120 s., ISBN 978-83-8229-890-1](#)

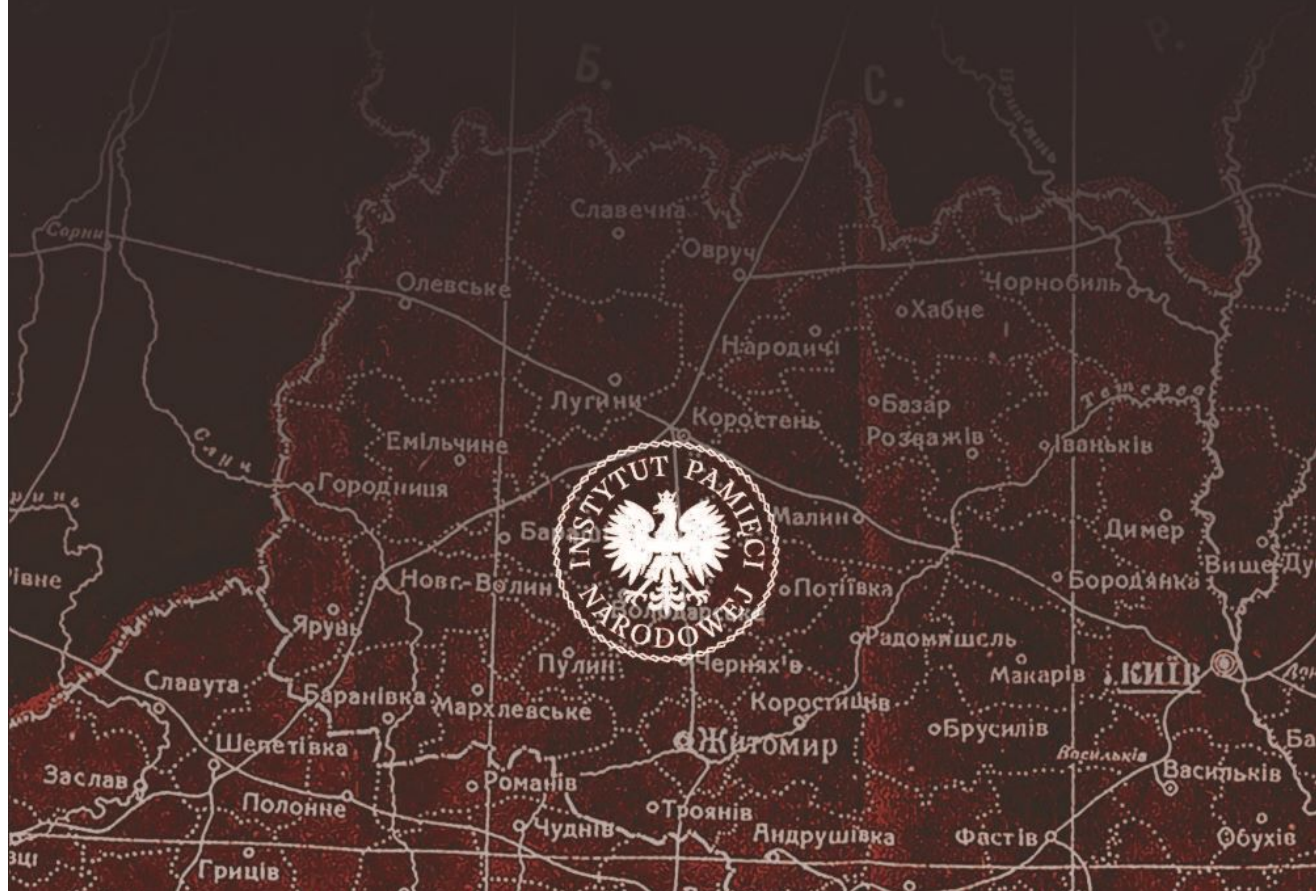
Seria: Publikacje gdańskiego oddziału IPN: tom 91

Książka jest zapisem wspomnień Agaty Zofii Prabuckiej z domu Lewalskiej, obejmujących lata 1939–1945. To opowieść o gehennie mieszkańców Pomorza Gdańskiego i dramatycznych losach rodziny autorki, a także historia wojennych postaw i przekonań mieszkańców Wierzhucina i okolic. Agata Zofia Prabucka szczegółowo opisuje okupacyjną codzienność, na którą składały się nauka, praca, praktyki religijne, zabawy, obchody świąt religijnych i narodowych. Ukazuje również złożone relacje Polaków i Niemców oraz reakcje ludności na wieść o zbliżaniu się oddziałów Armii Czerwonej w 1945 r.

Henryk Stroński

MARCHLEWSZCZYZNA 1925–1935

POLSKI REJON NARODOWOŚCIOWY
NA SOWIECKIEJ UKRAINIE

[Henryk Stroński, *Marchlewszczyzna 1925-1935. Polski rejon narodowościowy na sowieckiej Ukrainie*, Warszawa 2023, 384 s. + 16 s. wkł. zdj., ISBN 978-83-8229-888-8](#)

Publikacja omawia historię zorganizowanego przez bolszewików polskiego rejonu narodowościowego w ZSRS, który funkcjonował w ramach sowieckiej Ukrainy w latach 1925-1935 na Wołyniu Wschodnim – tzw. Marchlewszczyzny.

STEFAN WYSZYŃSKI

PRO MEMORIA TOM XVIII: 1971

[Warszawska, Archidiecezja Gnieźnieńska, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
Warszawa 2023, 608 s., ISBN 978-83-8229-883-3](#)

Seria wydawnicza: „Kościół katolicki w dokumentach”

Publikacja w ramach Centralnego Projektu Badawczego IPN „Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce 1944–1989”.

Osiemnasty tom zapisków prymasa Stefana Wyszyńskiego, dotyczący w całości roku 1971, to pierwszy tom po tym, jak pomyślnie sfinalizowane zostały, poprzez akt uroczystej beatyfikacji z 12 września 2021 r., wieloletnie starania Kościoła o wyniesienie do chwały ołtarzy wybitnego hierarchy polskiego – postaci, która trwale zapisała się na kartach historii XX w.

MACIEJ KOŚCIUSZKO

ARMIA CZERWONA

MONOGRAFIE

W WIELKOPOLSCIE W LATACH 1945-1946

W ŚWIEŹLE DOKUMENTÓW
POLSKIEJ ADMINISTRACJI

[Maciej Kościuszko, Armia Czerwona w Wielkopolsce w latach 1945-1946 w świetle dokumentów polskiej administracji, Poznań-Warszawa 2023, 344 s. + 16 s. wkł. zdj., ISBN 978-83-8229-873-4](#)

Publikacja w ramach Oddziałowego Projektu Badawczego „Wielkopolska w latach 1945-1989”

Seria: Monografie, t. 182

Koniec koszmaru okupacji niemieckiej nie oznaczał końca ludzkich dramatów. Najpierw okrutna, wyniszczająca wojna, a potem przesiedlenia i znój powojennej odbudowy. W 1945 r. przez województwo poznańskie przetoczyły się ogromne rzesze czerwonoarmistów. Armia Czerwona przejęła najważniejsze linie komunikacyjne, w tym kolej, którą wysyłała liczne transporty ze zrabowanym mieniem. Po przejściu frontu sowieccy komendanci wojenni na zarządzanych przez siebie obszarach mieli niemal nieograniczoną władzę. Mieszkańcy tych terenów byli zdani na ich łaskę.

Polska Walcząca na Pomorzu

Struktury
i ludzie konspiracji

Seria: Pomorze Gdańskie pod okupacją 1939–1945

W niniejszej publikacji wyniki swoich badań zaprezentowali przedstawiciele kujawsko-pomorskiego środowiska historyków zajmujących się działalnością konspiracji na Pomorzu Gdańskim, wcielonym po inwazji niemieckiej z września 1939 r. na Polskę w skład III Rzeszy. Ponieważ temat ciągle jeszcze wymaga pogłębionych studiów i analiz, a jednym z elementów wojewódzkich obchodów 80. rocznicy przemianowania Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową stanowiła naukowa konferencja poświęcona wybranym aspektom dziejów Polski Walczącej na Pomorzu, większość zaprezentowanych referatów uznano za wartę szerszej popularyzacji. Konferencja odbyła się w lutym 2022 r. w Muzeum Stutthof w Sztutowie (jej współorganizatorami były gdański oddział Instytutu Pamięci Narodowej i Muzeum II Wojny Światowej).

„Zagra-Lin” równa się odwet. Berlin - 24 lutego, 10 kwietnia 1943 Wrocław - 23 kwietnia 1943 r., scenariusz Sławomir Zajączkowski, rysunki Krzysztof Wyrzykowski, koncepcja

[serii, wkładka historyczna i konsultacja historyczna dr Tomasz Łabuszewski i dr Kazimierz Krajewski, Warszawa 2023, 48 s., ISBN 978-83-8229-856-7](#)

Komiks opisujący brawurowe akcje polskiego podziemia, podczas których „Zagra-Lin”, oddział specjalny Armii Krajowej istniejący od grudnia 1942 roku do lipca 1943 roku dokonał wielu zakończonych sukcesem akcji bojowych, w tym zamachów bombowych w Berlinie i Wrocławiu. Szósta część serii komiksowej „W imieniu Polski Walczącej”.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Polecamy